

KRVOMOČNICE

KRVOMOČNICE (GERANIUM) SO SKROMNE IN TRPEŽNE TRAJNICE, V KATERE SE ČLOVEK ZALJUBI NA DRUGI POGLED – A TAKRAT ZA VE-DNO. NA VIDEZ SE SICER NE MOREJO KOSATI Z RAZKOŠNIMI CVETovi OSTROŽNIKOV, VRTNIH BOBOV IN VZHODNJAŠKIH MAKOV, KI JIH GOJIMO PREDVSEM ZARADI IZSTOPAJOČIH CVETOV. TODA ANGLEŽI, ZNANI PO GLOBLJEM HORTIKULTURNEM VPOGLEDU, SE NE DAJO ZMESTI NAVIDEZNI SKROMNOSTI IN JIH UVRŠČAJO CELO MED NAJBOLJ PRILJUBLJENE TRAJNICE, SAJ SO NA VRTNIH GREDAH, V SKALNJAKIH, POD DREVESI – TAKO NA SONCU KAKOR TUDI V SENCI – NEPOGREŠLJIVE.

Krvomočnice imajo zanimive liste in manjše cvetove, ki so ponavadi modri, vijoličasti, roza ali beli, s temno ali belo sredico. Najlepše pridejo do izraza v skupini. Njihov rod je obsežen. V naravi raste čez 300 različnih vrst krvomočnic, tako trajnic kot enoletnic. Tudi v Sloveniji so dostojno zastopane, saj najdemo več kot 20 različnih vrst. Po rasti se zelo razlikujejo. Poznamo nizke, nekaj centimetrov visoke, ki jih sadimo na skalnjake, in do 70 centimetrov visoke travniške krvomočnice. Večina sort je visokih med 20 in 40 centimetrov. V naravi uspevajo tako rekoč vsepovsod: po travnikih, gozdnih obronkih, med skalami, po suhih kamnitih pobočjih in še marsikje. Na soncu in v senci. Podobno je na vrtu ali v parku, kjer jih lahko sadimo in s pridom uporabljamo v različne namene.

OD VRTNE GREDE DO SENCE POD DREVESI

So na primer odlične pokrovne rastline: v kratkem času prekrijejo tla tako pod drevesi kot bolj na soncu. Za prekrivanje uporabljaja-

**Ljubezen
na drugi pogled**

mo trpežnejše vrste oziroma sorte, ki prenesejo več suše. Tiste z večjimi cvetovi ponavadi sadimo na vrtno gredo, v družbo razkošno cvetočih trajnic, kjer prevzamejo vlogo povezovalne rastline: zapolnijo vrzeli med vodilnimi strukturnimi rastlinami, hkrati pa s svojimi zelenimi listi in manjšimi cvetovi umirjajo izbor barv. Sadimo jih tudi kot obrobo, tako na vrtnih gredah kakor ob poteh. Zaradi trpežnosti so posebno primerne za javne zelenice in parke. Poleg tega jih lahko sadimo na skalnjake, na suhozide in še kam. Posebno sorte z lila in modrimi cvetovi lepo dopolnijo bolj živahne barve vrtnic.

Večina krvomočnic najlepše uspeva v nekoliko vlažnih tleh, brez večjih težav pa prenesejo tudi suha, le da so potem cvetovi nekoliko manjši in čas cvetenja je krajši. Če so tla težka in ilovnata ter pozimi zadržujejo veliko vode,

1. KRVOMOČNICE LAHKO SADIMO V DRUŽBO VRTNIC, ZLASTI TISTE Z LILA IN MODRIMI CVETVI, SAJ LEPO DOPOLNJUJEJO BOLJ ŽIVAHNE BARVE VRTNIČNIH CVETOV.

2. GERANIUM SANGUINEUM, KI RASTE TUDI PO TRAVNIKIH IN KAMNITIH POBOČJIH V SLOVENIJI, V DRUŽBI RDEČELISTNEGA ŽAJBLJA, SALVIA OFFICINALIS 'PURPURACSENS'. OBE TRAJNICE PRENESETA SUŠO IN SONCE TER LEPO PREKRIJETA TLA.

3. NA VRTNI GREDI IMAJO KRVOMOČNICE POMEMBNO VLOGO, SAJ ZAPOLNIJO VRZELI MED VODILNIMI STRUKTURNIMI RASTLINAMI, HKRATI PA S SVOJIMI ZELENIH LISTI IN MANJŠIMI CVETVI UMIRJAJO BARVE NASADA.

4. G. RENARDII 'PHILLIPE VAPELLE' NA OZKI GREDI V DRUŽBI IGLAVCEV. TA VRSTA SE ODLIKUJE PO STRNJENI RASTI IN LISTIH, KI SO LEPI CELO LETO. ZA OHRANITEV LEPE OBLIKE RASTI JE NI TREBA STRIČI.

je koristno, celo nujno prsti dodati pesek in čim več organskega materiala, kot je kompost. Tako bomo izboljšali strukturo tal. Krvomočnice so namreč občutljive na zimsko mokroto – v najslabšem primeru bodo zgnile ali pa bo njihova rast v naslednjem letu počasnejša in skromna. Včasih traja vso rastno sezono, da si opomorejo od zimske mokrote.

CVETNI IN LISTNI NABOR

Poznamo veliko vrst in sort krvomočnic, ki se med seboj razlikujejo po višini, obliki in velikosti listov, barvi in velikosti cvetov ter po raščavosti. Nekatere sorte oz. vrste, kot je npr. *G. macrorrhizum*, se v kratkem času razrastejo na suhem in sončnem rastišču, lahko pa tudi v senci. *G. cinereum* 'Ballerina' najlepše uspeva v dobro odcedni zemlji, raste počasneje, ostane nizka in strnjena rasti, hkrati pa bo brez večje oskrbe na istem mestu dolgo ostala lepa.

Listi so ponavadi zelene barve, bolj ali manj nacepljeni. Pri več vrstah se jeseni lepo obarvajo (*G. macrorrhizum*, *G. x cantabrigiense*). Nekatere vrste (*G. phaeum*, *G. wallichianum*) imajo temne proge, kar je še posebno zanimivo. Poznamo tudi novejša križance z rumenkastimi (*G. 'Ann Folkard'*) in rdečkastimi listi (*G. 'ex Victor Reiter'*). Za slednjega se je pri preizkušanju pokazalo, da je slabo rastoča trajnica, ki je s križanjem izgubila marsikatero dobro lastnost staršev. Pri sorti z rumenkastimi listi 'Ann Folkard' pa je zanimivo, da so mladi listi živo rumeni, pozneje malo pozelenijo in izgubijo živahnost. Vendar pa so zanimivi tudi cvetovi, ki so purpurno rdeči s temno sredico. Po listih je zanimiva

5. CVETOVİ SO PONAVIDI MODRI, VIJOLIČASTI, ROZA ALI BELI, LAHKO IMAJO TEMNO ALI BELO SREDICO. ODPIRAJO SE OD SREDINE MAJA DO JESENSKIH ZMRZALI.

6. V SREDINI MAJA NA CVETLIČNI GREDI. VEČINA TRAJNIC ŠE NI ZACVETELA, ZATO SO KRVOMOČNICE TOLIKO BOLJ ZANIMIVE, POSEBNO ČE SO POSAJENE V SKUPINAH.

7. TE ODLIČNE POKROVNE RASTLINE LAHKO SADIMO TUDI POD DREVESA, SAJ PRENESEJO SUŠNE RAZMERE.

8. NEKATERE VRSTE KRVOMOČNIC NAJLEPŠE USPEVAJO MED SKALAMI IN V DOBRO ODCE-DNI ZEMLJI. PRENESEJO VELIKO SONCA. *G. CINEREUM* 'BALLERINA' SE ODLIKUJE PO PRITLEHNI RASTI, LEPIH DROBNIH LISTIH TER VIJOLIČASTO ROŽNATIH CVETOVIH S TEMNO SREDINO IN IZRAZITIMI ŽILAMI.

9. GERANIUM 'ROZANNE' JE NOVEJŠA SORTA KRVOMOČNIC, KI SE ODLIKUJE PO VELIKIH CVETOVIH IN NEPREKINJENEM CVETENJU OD POZNE POMLADI DO JESENSKIH ZMRZALI. JE POLEGLE RASTI IN HITRO PREKRIJE VEČJE POVRŠINE.

10. JESENSKA BARVA LISTOV SORTE 'BROOKSIDE'. LISTI KRVOMOČNIC SO VEČINOMA ZELENI, VČASIH TUDI RUMENI ALI RDEČKASTI, VELIKOKRAT PA SE JESENI LEPO OBARVAJO.

tudi vrsta *G. x cantabrigiense*. Je nižje rasti, do 20 centimetrov, listi so temno zeleni in bleščeči, jeseni pa se rdečkasto obarvajo.

PREVIDNOST PRI NOVEJŠIH KRIŽANCIH

V vrtnarijah je na voljo vedno več sort krvomočnic z večjimi cvetovi, kot smo bili navajeni pri starejših sortah, in z daljšim časom cvetenja. Sorta 'Brookside' cveti od maja do prvih zmrzali. Poleg tega ima jeseni čudovito rdečo barvo listov in lepo rast, tako da jo lahko sadimo na vrtno gredo, v družbo vrtnic ali kot pokrovno rastlino. Priporočljivo je, da jo za lepo rast vsaj enkrat skoraj do tal porežemo. V kratkem času bo pognala nove liste in spet zacvetela. Tako bo ohranila lepšo rast in cvetela do pozne jeseni. Posebno priljubljena je tudi sorta 'Rozanne', ki je na trgu šele zadnjih nekaj let in se odlikuje po za krvomočnice zelo velikih vijoličasto modrih cvetovih z roza žilami. Brez premora cveti od pozne pomladi do prvih zmrzali. Njena rast ni strjena, celo nekoliko polegla je, vendar to ne zmanjšuje njene priljubljenosti. Primerna je prekrivanje tal, saj se posamezna rastlina razraste tudi do pol metra v premeru.

Znanih je še veliko drugih novih sort, vendar je treba biti pri njih previden. Pri novejših križancih se namreč rado zgodi, da njihove lastnosti niso stabilne in se ne ohranjajo iz leta v leto. Priporočljivo se je držati preverjenih sort, posebno če posadimo veliko rastlin. Ravno tako moramo upoštevati lokalne podnebne razmere ter strukturo in kakovost prsti. Pri krvomočnicah nas velikokrat zanesse, posebno na kakšnem izletu v hortikulturno razvite dežele, kjer jih sadijo vsepovsod, in navdušeno kupimo, kar smo videli na kakšnem vrtu. Doma pa ugotovimo, da tista razkošno cvetoča in bujno rastoča rastlina, ki nas je prevzela v tujini, pri nas ne uspeva lepo. Celó nič ne raste. Ena izmed takih sort je *G. clarkei* 'Kashmir White', lepa, do 40 centimetrov visoka krvomočnica z belimi cvetovi. Pri nas preprosto ni rasla. Ta sorta namreč ne prenese mokrih tal pozimi.

Za podaljšanje časa cvetenja je krvomočnice priporočljivo poleti, po prvem cvetenju, kar do tal porezati. Mladi listi bodo odgnali v kratkem, posebno če bomo rastline potem redno zalivali. Kmalu se bo ponovilo tudi bujno cvetenje. Če pa začnejo slabše cveteti, je to ponavadi znak, da jih bo treba razredčiti oziroma razdeliti. Najboljši čas za to opravilo je spomladi, pred cvetenjem, ali jeseni.

Krvomočnice so vsekakor trajnice, ki si zaslužijo vso našo pozornost in naklonjenost, saj so na vrtu nepogrešljive. Ker jih je veliko, jih je treba nekoliko spoznati, da se bomo lažje odločili, za katero ali katere izmed njih bomo našli prostor na vrtu.

**BESEDILO IN FOTOGRAFIJE
BERNARDA STRGAR**

